

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.3.19>

WSPÓLDZIAŁANIE RÓŻNYCH ORGANÓW ŚCIGANIA W DOCHODZENIU W SPRAWIE OSZUSTW W ZAKRESIE KORZYSTANIA Z BANKOWYCH PŁATNOŚCI ELEKTRONICZNYCH: AKTUALNE KWESTIE

Artem Zhylin

student Naukowo-Badawczego Instytutu Prawa Publicznego (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0003-4267-2260

artemzhylin@ukr.net

Adnotacja. Artykuł naukowy koncentruje się na niektórych aspektach dochodzenia w sprawie oszustw związanych z korzystaniem z bankowych płatności elektronicznych. Wskazano, że interakcja jest niezbędnym elementem każdego procesu społecznego. W dochodzeniu w sprawie wykroczeń karnych ta kategoria nie zmniejsza swojego znaczenia, a wręcz przeciwnie, potrzeba jej stosowania tylko wzrasta. Zwłaszcza w postępowaniach karnych dotyczących popełnienia oszustwa w zakresie korzystania z bankowych płatności elektronicznych. Wynika to z następujących czynników. Tak więc zawsze istnieje potrzeba wdrożenia nieoficjalnych czynności śledczych (poszukiwawczych), co natychmiast wskazuje na obowiązkowe zaangażowanie specjalistów różnych jednostek organów ścigania. Ponadto realizacja poszczególnych operacji taktycznych powoduje również konieczność współdziałania nie tylko pracowników Policji Narodowej, ale także innych służb.

Słowa kluczowe: oszustwo, zakres korzystania z bankowych płatności elektronicznych, dochodzenie, współdziałanie, czynność śledcza (poszukiwawcza).

INTERACTION OF DIFFERENT SUBDIVISIONS OF LAW ENFORCEMENT BODIES IN THE INVESTIGATION OF FRAUD IN THE FIELD OF THE USE OF BANKING ELECTRONIC PAYMENTS: CURRENT ISSUES

Artem Zhilin

Postgraduate Student of the Research Institute of Public Law (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0003-4267-2260

artemzhylin@ukr.net

Abstract. The scientific article is devoted to some aspects of fraud investigation in the field of using bank electronic payments. It is noted that interaction is a mandatory component for any social process. During the investigation of criminal offenses, the specified category does not decrease its importance, but, on the contrary, the need for its application only increases. Especially in criminal proceedings for fraud in the field of using bank electronic payments. This is explained by the following factors. Thus, there is always a need to implement covert investigative (search) actions, which immediately indicates the mandatory involvement of specialists from various divisions of law enforcement agencies. In addition, the implementation of individual tactical operations also calls for the cooperation not only of the National Police, but also of other agencies.

Key words: fraud, scope of use of bank electronic payments, investigation, interaction, investigative (search) action.

ВЗАЄМОДІЯ РІЗНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ШАХРАЙСТВА У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ БАНКІВСЬКИХ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

Артем Жилін

здобувач Науково-дослідного інституту публічного права (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0003-4267-2260

artemzhylin@ukr.net

Анотація. Наукова стаття присвячена деяким аспектам розслідування шахрайства у сфері використання банківських електронних платежів. Зазначено, що взаємодія є обов'язковою складовою для будь-якого соціального процесу. Під час розслідування кримінальних правопорушень вказана категорія не зменшує свого значення, а, навпаки, необхідність її застосування лише збільшується. Тим паче в кримінальних провадженнях за фактом вчинення шахрайства у сфері використання банківських електронних платежів. Це пояснюється наступними факторами. Так, завжди виникає потреба у реалізації негласних слідчих (розшукових) дій, що одразу вказує на обов'язкове залучення спеціалістів різних підрозділів правоохоронних органів. Крім того, реалізація окремих тактичних операцій також викликає необхідність у взаємодії не тільки працівників Національної поліції, але й інших відомств.

Ключові слова: шахрайство, сфера використання банківських електронних платежів, розслідування, взаємодія, слідча (розшукова) дія.

Постановка проблеми. Взаємодія є обов'язковою складовою для будь-якого соціального процесу. Під час розслідування кримінальних правопорушень вказана категорія не зменшує свого значення, а, навпаки, необхідність її застосування лише збільшується. Тим паче в кримінальних провадженнях за фактом вчинення шахрайства у сфері використання банківських електронних платежів. Це пояснюється наступними факторами. Так, завжди виникає потреба у реалізації негласних слідчих (розшукових) дій, що одразу вказує на обов'язкове залучення спеціалістів різних підрозділів правоохоронних органів. Крім того, реалізація окремих тактичних операцій також викликає необхідність у взаємодії не тільки працівників Національної поліції, але й інших відомств. Тому вважаємо за доречне дослідити вказане питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливий доробок у розвиток взаємодії окремих підрозділів правоохоронних органів під час розслідування внесли такі науковці, як В.П. Бахін, В.Д. Берназ, А.Ф. Волобуєв, В.І. Галаган, В.А. Журавель, А.В. Іщенко, О.Н. Колесніченко, В.О. Коновалова, В.К. Лисиченко, В.Г. Лукашевич, М.В. Салтевський, Д.Б. Сергєєва, Р.Л. Степанюк, В. В. Тіщенко, К.О. Чаплинський, Ю.М. Черноус, В.В. Юсупов та ін. Але в нашому дослідженні конкретизовано окремі позиції взаємодії при розслідуванні шахрайства у сфері використання банківських електронних платежів з огляду на сучасну судово-слідчу практику та позиції науковців.

Метою даної статті є дослідження взаємодії різних підрозділів правоохоронних органів при розслідуванні шахрайства у сфері використання банківських електронних платежів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ми підтримуємо позицію С. В. Чучко з приводу того, що взаємодія є обов'язковою категорією для успішного здійснення будь-якої спільної діяльності. Автор наголошує, що не є виключенням і розслідування кримінальних правопорушень, аргументуючи це тим, що ефективність поєднання сил та засобів правоохоронних органів забезпечить найбільш швидке притягнення до відповідальності винних у вчиненні протиправного діяння. Як підсумок, дослідник вказує на те, що розслідування шахрайства при купівлі-продажу товарів через мережу Інтернет також вимагає від відповідних підрозділів Національної поліції спільних заходів та проведення процесуальних дій (Чучко, 2020: 234). З огляду на зазначене, ми також вважаємо за необхідне дослідити питання взаємодії різних підрозділів правоохоронних органів під час розслідування шахрайства у сфері використання банківських електронних платежів.

На початку аналізу означеної категорії, необхідно акцентувати увагу на те, що незмінна та оперативна взаємодія окремих правоохоронних органів зумовлює швидке розслідування шахрайства вказаного виду.

Так, гр. А. під приводом продажу товару через оголошення на Інтернет-ресурсі «ОЛХ», достовірно знаючи, що товар замовнику направлено не буде, від гр. Б. 04 липня 2020 року отримала плату за гравер в сумі 200 гривень на картку АТ КБ «ПриватБанк», а 08 липня 2020 року о 15:40 годині отримала плату за шурупверт, перфоратор та набір по граверу в сумі 1500 гривень. Таким чином, шахрай заволодів грошовими коштами через банківські електронні платежі на загальну суму 1700 гривень, якими розпорядилась на власний розсуд, не відправивши потерпілому товар і не повернувши грошові кошти. Будучи допитаною в ході судового розгляду гр. А. повністю визнав свою вину (Хортицький районний суд, Справа № 337/4176/20, 2021). Вказаний випадок шахрайських дій був доведений до судового розгляду завдяки швидкій та ефективній взаємодії окремих підрозділів правоохоронних органів: слідства, оперативних підрозділів та прокуратури.

В свою чергу, М.М. Єфімов акцентує увагу на тому, що у 2015 році «Ubiquiti Networks», компанія з комп'ютерних мереж, що базується в США, стала жертвою фішингової атаки, яка коштувала компанії 46,7 мільйонів доларів. Автор вказує, що «...зловмисник видавав себе за виконавчого директора компанії та адвоката й доручив головному бухгалтеру компанії здійснити серію переказів, щоб закрити таємне придбання. Протягом 17 днів компанія здійснила 14 банківських переказів на рахунки в Росії, Угорщині, Китаї та Польщі. Інцидент привернув увагу «Ubiquiti Networks» лише тоді, коли ФБР повідомило, що банківський рахунок компанії в Гонконзі, можливо, став жертвою шахрайства. Це дало змогу компанії припинити будь-які майбутні перекази та спробувати стягнути якомога більшу частину вкрадених 46,7 мільйонів доларів (що складало приблизно 10% готівкової позиції компанії)» (Єфімов, 2021: 120). Як бачимо, в даному випадку взаємодія підрозділів правоохоронних органів різних держав дозволила забезпечити інформування про вчинення шахрайських дій в сфері використання банківських електронних платежів, а саме – фішингу.

Загалом, В. О. Коновалова виокремлює у формах взаємодії такі напрямки як планування діяльності та її організацію. Авторка зараховує до першої форми складання спільних планів розслідування, а до другої – організацію, проведення слідчих дій, оперативно-розшукових заходів і тактичних операцій. На думку В. О. Коновалової, «...перша форма охоплює всі питання, пов'язані з плануванням розслідування, зокрема, плануються версії, передбачається їхня обґрунтованість, можливість перевірки; встановлюються першочергові обставини, що підлягають з'ясуванню; визначається характер слідчих дій та оперативно-розшукових заходів, що можуть бути найбільш ефективними в процесі реалізації плану. Тут же в ході спільних нарад зважуються питання про проведення тактичних операцій як найбільш оптимального методу вирішення завдань розслідування» (Коновалова, 2020: 136).

Зі свого боку, О.С. Саїнчин виділяє окремі умови взаємодії, зокрема: «...найсуворіше дотримання законності; плановість; швидкість, активність і широке застосування науково-технічних засобів у ході розслідування; обов'язкове залучення громадськості; правильне ставлення до оцінки доказів; знання кожним учасником взаємодії повноважень і форм діяльності органів слідства і дізнання; точне розмежування компетенції учасників взаємодії; врахування провідної ролі слідчого в процесі взаємодії; нерозголошення даних досудового слідства, а також засобів і методів, застосовуваних в ОРД; відносна самостійність органу дізнання у виборі засобів і методів, використовуваних для здійснення ОРЗ» (Саїнчин, 2008: 267).

З приводу поняття взаємодії окремих правоохоронних органів, то, наприклад, Г.О. Душейко формулює її як «...правильне (або раціональне) поєднання та ефективне використання повноважень, методів і форм діяльності слідчого й оперативних підрозділів» (Душейко, 2001: 12). А вже інша група науковців (А.Я. Дубинський, Ю.І. Шостак) визначають її як «...засновану на законі погоджену за метою, місцем і часом діяльність незалежних один від одного в адміністративному відношенні органів, що виражається в найбільш доцільному сполученні властивих цим органам засобів і методів та спрямована при організуючій ролі слідчого на попередження, припинення, розкриття і всебічне, повне та об'єктивне розслідування злочинів, вчинення яких віднесено до компетенції слідчого» (Дубинський, Шостак, 1981: 5–7).

Доречною вважаємо думку І.В. Кубарєва з приводу того, що прийняття нового КПК змінило концепцію досудового розслідування кримінальних правопорушень шляхом розширення повноважень його суб'єктів. Науковець акцентує увагу на тому, що «...правильне поєднання й ефективне використання цих повноважень становить швидше проміжну мету взаємодії, умову результативності, ніж її сутність. Визначати ж будь-яку діяльність тільки через її проміжний результат є недостатньо обгрунтованим. У таких визначеннях залишається нерозкритим механізм взаємодії, оскільки не зрозуміло, як, за рахунок чого досягається правильне поєднання й ефективне використання методів і форм діяльності різних суб'єктів» (Кубарєв, 2010: 183).

Вважаємо за необхідне надати авторське визначення взаємодії як криміналістичної категорії. Отже, взаємодія правоохоронних органів – це обумовлена нормативно-правовими актами та узгоджена за метою, місцем і часом діяльність відповідних органів, яка полягає в максимальному раціональному поєднанні засобів та методів даних підрозділів з метою профілактики, припинення та розслідування кримінальних правопорушень.

Як і будь-яка інша діяльність, взаємодія також повинна бути заснована на певних принципах. На нашу думку, найбільш оптимальні принципи визначив О.В. Грибовський, зокрема: «...взаємна відповідальність; активне застосування сучасних методик; оптимальне використання наявних можливостей; дотримання загальних засад оперативного-розшукового та кримінального провадження; забезпечення нерозголошення даних оперативного-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій; відповідальність» (Грибовський, 2015: 252).

Крім того, також необхідно зазначити, що взаємодія відбувається у відповідних формах. Наприклад, О. С. Саїнчин формулює їх як «...організаційні прийоми і методи, способи і порядок зв'язків між ними, засновані на кримінально-процесуальному законі і відомчих нормативних актах правоохоронних органів, а також передового досвіду слідчої практики, спрямовані на забезпечення узгодженої їх діяльності і правильне сполучення властивих кожному з цих органів методів і засобів роботи» (Саїнчин, 2008: 267). З іншого боку, під час розслідування шахрайства у сфері використання банківських електронних платежів трапляються випадки, коли окреслюється лише загальне завдання, а також згоджуються напрями його реалізації. В той як взаємодіючі підрозділи самостійно обирають час та місце проведення відповідних заходів.

Також доречною вважаємо думку О.А. Ляша, який акцентує увагу на тому, що «...сутність взаємодії в таких аспектах: а) передусім, активна цілеспрямована діяльність суб'єктів – слідчих та працівників оперативних підрозділів, до якої можуть залучатися негласні співробітники, представники громадськості, фахівці різних галузей знань тощо; б) кожен суб'єкт цієї діяльності вживає конкретних заходів (слідчі дії, оперативно-розшукові заходи) у межах, встановлених законом повноважень; в) це узгоджені за місцем, часом і метою спільні дії двох чи більше суб'єктів, спрямовані на впровадження одержаних результатів оперативно-розшукових заходів, відомостей у кримінальне судочинство; г) у спільних планах необхідно передбачати комплекс оперативно-розшукових та інших заходів і слідчих дій у такому порядку, щоб їх проведення було несподіване для осіб, дії яких перевіряються, їхніх співучасників і мало якнайбільший ефект у закріпленні процесуальним шляхом обставин, що підлягають доказуванню; д) у процесі проведення конкретних оперативно-розшукових заходів та слідчих дій потрібно суворо дотримуватися вимог Конституції України, чинного законодавства, принципів оперативно-розшукового законодавства та кримінального судочинства – шляхом провадження відповідних слідчих дій та процесуальних рішень» (Ляш, 2000: 126).

Цікавою в розрізі зазначеного вважаємо думку групи науковців (М.А. Погорєцького, В.М. Хотенця), які зазначають, що «...форми взаємодії поділяються на процесуальні, які врегульовані кримінально-процесуальним законом, та організаційно-тактичні (непроцесуальні), що врегульовані відомчими нормативними актами (наказами, інструкціями, вказівками), а також нормами службової етики та вироблені практикою. Автор зазначає, що таке розмежування має не тільки пізнавальне, але й практичне значення, оскільки дозволяє правильно визначити значення результатів взаємодії» (Погорєцький, Хотенець, 2002: 179).

Зі свого боку, Д.Й. Никифорчук серед основних форм взаємодії виокремлює такі: «...здійснення самостійно оперативними підрозділами оперативно-розшукових заходів і термінове інформування слідчого про результати; виконання оперативними підрозділами оперативно-розшукових заходів і невідкладних слідчих дій за дорученням слідчого; виконання оперативними підрозділами вимог слідчого, із метою сприяти виконанню слідчих дій; виконання оперативними підрозділами доручень на проведення слідчих дій в інших районах; виконання оперативними підрозділами запитів відповідних міжнародних правоохоронних організацій та правоохоронних органів, запитів повноважних державних органів, установ та організацій щодо проведення оперативно-розшукових заходів; здійснення оперативними підрозділами розшуку злочинця згідно з дорученням слідчого; участь спеціалістів правоохоронних органів у проведенні слідчих дій; проведення експертиз в експертних установах Міністерства внутрішніх справ; застосування заходів безпеки стосовно

осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві і проходять по кримінальному провадженню, що знаходиться у провадженні слідчого; проведення оперативно-розшукових заходів відносно осіб, затриманих за вчинення злочину та осіб, взятих під варту» (Никифорчук, 2002: 151–152).

В свою чергу, С. В. Чучко вказував на те, що досліджуючи організацію взаємодії слідчих та оперативних працівників під час розслідування шахрайства при купівлі-продажу товарів через мережу Інтернет, варто враховувати наявність двох управлінських рівнів такої організації: 1) на рівні діяльності служб і підрозділів; 2) на рівні розслідування конкретного кримінального провадження. Автор визначив, що на кожному із цих рівнів властиві свої форми організації взаємодії, та і суб'єкти – організатори взаємодії – не завжди збігаються. Тому дослідник робить висновок, що «...на першому рівні – це, насамперед, підготовка і розподіл висококваліфікованих кадрів слідчих і оперативних працівників, здатних успішно виявляти, розслідувати кримінальні правопорушення у досліджуваній сфері, вчинені з використанням різних способів, в умовах активної, у тому числі організованої, протидії з боку правопорушників і пов'язаних з ними осіб» (Чучко, 2002: 204).

А вже О.П. Бойко наголошує на тому, що серед процесуальних форм взаємодії в кримінальних провадженнях необхідно виокремити такі: «...під час проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій за дорученням слідчого; при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження; при оголошенні в розшук підозрюваного». Серед непроцесуальних форм взаємодії автор виділив наступні: «...взаємне інформування; надання інформації при отриманні необхідних відомостей; спільний аналіз при отриманні інформації; спільне планування оперативно-розшукових заходів, а також слідчих (розшукових) дій; консультації; взаємодію у разі направлення матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності; спільний аналіз причин та умов, які сприяють вчиненню кримінального правопорушення, та обговорювання оперативно-профілактичних заходів; досудове розслідування у складі слідчо-оперативних груп; проведення оперативних нарад щодо проблемних питань взаємодії; аналіз за результатами проведення спільних дій у конкретних кримінальних провадженнях; надання допомоги наявними силами й засобами; підбиття підсумків спільної діяльності з метою усунення недоліків та підвищення ефективності здійснення взаємодії у майбутньому» (Бойко, 2018: 14–15). Даний перелік заходів взаємодії вважаємо найбільш оптимальним при розслідуванні досліджуваної категорії шахрайства.

Розгляд анкетування працівників правоохоронних органів дозволив виокремити наступні процесуальні форми взаємодії при розслідуванні шахрайства у сфері використання банківських електронних платежів:

- реалізацію доручень уповноваженої особи про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій – 88%;
- надання уповноваженій особі інформації, що зібрана у ході оперативно-розшукової діяльності, для вирішення питання щодо внесення даних до Єдиного реєстру досудових розслідувань – 81%;
- виконання оперативним підрозділом доручень слідчого щодо перевірки оперативно-розшуковим шляхом відомостей, що мають значення для встановлення наявності чи відсутності підстав для внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань за оперативними матеріалами – 32%.

Висновки. Підводячи підсумок, зазначимо, що взаємодія є обов'язковою складовою для будь-якого соціального процесу. Надано авторське визначення взаємодії правоохоронних органів як обумовленої нормативно-правовими актами та узгоджена за метою, місцем і часом діяльності відповідних органів, яка полягає в максимально раціональному поєднанні засобів та методів даних підрозділів з метою профілактики, припинення та розслідування кримінальних правопорушень. Розгляд анкетування працівників правоохоронних органів дозволив виокремити наступні процесуальні форми взаємодії при розслідуванні шахрайства у сфері використання банківських електронних платежів: реалізацію доручень уповноваженої особи про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій; надання уповноваженій особі інформації, що зібрана у ході оперативно-розшукової діяльності, для вирішення питання щодо внесення даних до Єдиного реєстру досудових розслідувань; виконання оперативним підрозділом доручень слідчого щодо перевірки оперативно-розшуковим шляхом відомостей, що мають значення для встановлення наявності чи відсутності підстав для внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань за оперативними матеріалами.

Список використаних джерел:

1. Бойко О.П. Взаємодія слідчих з підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ: Дніпро, 2018. 20 с.
2. Грибовський О.В. Взаємодія оперативних і слідчих підрозділів під час виявлення, припинення та розслідування неправомірної вигоди. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. № 1. 2015. С. 246–254.
3. Дубинский А.Я., Шостак Ю.І. Організація і діяльність слідчо-оперативної групи. Київ: КВІШ МВС СРСР, 1981. 49 с.
4. Душейко Г.О. Організаційно-тактичні основи реалізації оперативно-розшукової інформації в стадії порушення кримінальної справи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. Харків, 2001. 19 с.
5. Єфімов М.М. Криміналістичний аналіз окремих сучасних видів шахрайства: проблемні питання. *Збірник наукових праць «Науковий вісник публічного та приватного права»*. 2021. Випуск 5. С. 116–121.
6. Коновалова В.Е. Версия: концепция и функции в судопроизводстве. Харків: Консум, 2000. 234 с.
7. Кубарев І.В. Поняття взаємодії слідчого та оперативних підрозділів при розслідуванні злочинів. *Наук. вісн. Дніпропетров. держ. ун-ту внутр. справ*. 2010. № 2. С. 181–185.

8. Ляш А.О. Проблеми взаємодії слідчого з оперативними підрозділами органів внутрішніх справ у сучасних умовах. *Використання сучасних досягнень науки і практики у підвищенні ефективності боротьби зі злочинністю* : матеріали наук.-практ. конф. Київ: Національна академія внутрішніх справ України, 2000. С. 123–127.
9. Никифорчук Д.Й. Проблемні питання взаємодії в розкритті злочинів. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*: Науково-практичний журнал. № 5. 2002. С. 151–154.
10. Погорельський М.А., Хотенець В.М. Процесуальні і організаційно-тактичні форми взаємодії органів дізнання і досудового слідства. *Право і безпека*. 2002. № 1. С. 178–183.
11. Саїнчин О.С. Криміналістичні умови розкриття умисних вбивств. *Правова держава*. 2008. № 10. С. 267–273.
12. Справа № 337/4176/20. Архів Хортицького районного суду м. Запоріжжя, 2021 р.
13. Чучко С.В. До питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів при розслідуванні шахрайства за фактом купівлі-продажу товарів через мережу Інтернет. *Актуальні проблеми кримінально-правового, кримінально-процесуального та криміналістичного забезпечення безпеки України та світу* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (27 лист. 2020 р., м. Дніпро). Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2020. С. 202–205.
14. Чучко С.В. Особливості взаємодії правоохоронних органів у розслідуванні шахрайства в купівлі-продажу товарів через мережу Інтернет. *Підприємство, господарство і право*. № 12. 2020 (298). С. 267–272.

References:

1. Boiko, O.P. (2018). Vzaiemodiia slidchykh z pidrozdilamy karnoho rozshuku na dosudovomu provadzhenni [Interaction of investigators with criminal investigation units during pre-trial proceedings]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.09. Dnipropetrovskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav: Dnipro. 20 p. [in Ukrainian].
2. Hrybovskiy, O.V. (2015). Vzaiemodiia operatyvnykh i slidchykh pidrozdiliv pid chas vyivlennia, pryvynennia ta rozsliduvannia nepravomirnoi vyhody [Interaction of operational and investigative units during the detection, termination and investigation of improper profit]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*. № 1. pp. 246–254. [in Ukrainian].
3. Dubynskiy, A.Ia., Shostak, Yu.I. (1981). Orhanizatsiia i diialnist slidcho-operatyvnoi hrupy [Organization and activity of the investigative-operational group]. Kyiv: KVSh MVS SRSR, 49 p. [in Ukrainian].
4. Dusheiko, H.O. (2001). Orhanizatsiino-taktychni osnovy realizatsii operatyvno-rozshukovoi informatsii v stadii porushennia kryminalnoi spravy [Organizational and tactical foundations of the implementation of operational investigative information at the stage of initiation of a criminal case]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk. Kharkiv, 19 p. [in Ukrainian].
5. Iefimov, M.M. (2021). Kryminalistychnyi analiz okremykh suchasnykh vydiv shakhraistva: problemni pytannia [Forensic analysis of certain modern types of fraud: problematic issues]. *Zbirnyk naukovykh prats «Naukovyi visnyk publichnoho ta pryvatnoho prava»*. Vypusk 5. pp. 116–121. [in Ukrainian].
6. Konovalova, V.E. (2000). Versyia: kontseptsyia y funktsyy v sudoproyzvodstve [Version: concept and functions in court proceedings]. Kharkiv: Konsum, 234 p. [in Ukrainian].
7. Kubariiev, I.V. (2010). Poniattia vzaiemodii slidchoho ta operatyvnykh pidrozdiliv pry rozsliduvanni zlochyniv [The concept of the interaction of the investigator and operative units in the investigation of crimes]. *Nauk. visn. Dnipropetrov. derzh. un-tu vnutr. sprav*. № 2. pp. 181–185. [in Ukrainian].
8. Liash, A.O. (2000). Problemy vzaiemodii slidchoho z operatyvnymy pidrozdilamy orhaniv vnutrishnikh sprav u suchasnykh umovakh [Problems of the interaction of the investigator with operational units of internal affairs bodies in modern conditions]. *Vykorystannia suchasnykh dosiahnen nauky i praktyky u pidvyshchenni efektyvnosti borotby zi zlochynnistiu* : materialy nauk.-prakt. konf. Kyiv: Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav Ukrainy, pp. 123–127. [in Ukrainian].
9. Nykyforchuk, D.I. (2002). Problemni pytannia vzaiemodii v rozkrytti zlochyniv [Problematic issues of cooperation in solving crimes]. *Borotba z orhanizovanoi zlochynnistiu i koruptsiieiu (teoriia i praktyka): Naukovo-praktychnyi zhurnal*. № 5. pp. 151–154. [in Ukrainian].
10. Pohoretskyi, M.A., Khotenets, V.M. (2002). Protsesualni i orhanizatsiino-taktychni formy vzaiemodii orhaniv diznannia i dosudovoho slidstva [Procedural and organizational-tactical forms of interaction of bodies of inquiry and pre-trial investigation]. *Pravo i bezpeka*. № 1. pp. 178–183. [in Ukrainian].
11. Sainchyn, O.S. (2008). Kryminalistychni umovy rozkryttia umysnykh vbyvstv [Forensic conditions for the disclosure of intentional murders]. *Pravova derzhava*. № 10. pp. 267–273. [in Ukrainian].
12. Arkhiv Khortytskoho raionnoho sudu m. Zaporizhzhia [Archive of the Khortytsky District Court of Zaporizhzhia]. Sправа № 337/4176/20, 2021 r. [in Ukrainian].
13. Chuchko, S.V. (2020). Do pytannia vzaiemodii slidchykh ta operatyvnykh pidrozdiliv pry rozsliduvanni shakhraistva za faktom kupivli-prodazhu tovariv cherez merezhu Internet [Regarding the issue of interaction of investigative and operative units during the investigation of fraud in the case of the purchase and sale of goods via the Internet]. *Aktualni problemy kryminalno-pravovoho, kryminalno-protsesualnoho ta kryminalistychnoho zabezpechennia bezpeky Ukrainy ta svitu* : materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (27 lyst. 2020 r., m. Dnipro). Dnipro : Dnibr. derzh. un-t vnutr. sprav, pp. 202–205. [in Ukrainian].
14. Chuchko, S.V. (2020). Osoblyvosti vzaiemodii pravookhoronnykh orhaniv u rozsliduvanni shakhraistva v kupivli-prodazhu tovariv cherez merezhu Internet [Peculiarities of the interaction of law enforcement agencies in the investigation of fraud in the purchase and sale of goods via the Internet]. *Pidpriemstvo, hospodarstvo i pravo*. № 12. (298). pp. 267–272. [in Ukrainian].